

03. август 2012.

Хашки Трибунал у пресуди Анти Готовини утврдио да је операција „Олуја" у лето 1995. била удружени злочиначки подухват на челу с председником Фрањом Туђманом, смишљен да протера српско становништво из Книнске крајине

Сутра се навршава 17 година од почетка хрватске војне акције „Олуја" која је довела до егзодуса више од 200.000 Срба из Хрватске.

Акција „Олуја" почела је 4. августа 1995. офанзивом хрватске војске, полиције и Хрватског вијећа обране (војска босанских Хрвата) на подручја Баније, Лике, Кордуна и северне Далмације, односно на самопрокламовану Републику Српску Крајину. Дан касније, хрватска војска је ушла у готово напуштен Книн и истакла хрватску заставу.

У операцији „Олуја" учествовало је 138.500 припадника хрватске војске, МУП-а и Хрватског вијећа обране. Тим снагама су се, према хрватским изворима, супротставиле српске снаге од око 31.000 војника.

Подручје захваћено хрватском офанзивом напустило је готово целокупно српско становништво. Колоне избеглица на тракторима и другим пољопривредним возилима су преко подручја под контролом босанских Срба у западној и северној Босни кренуле ка Србији.

Власти у Србији су избегличке колоне упућивале у центре у унутрашњости земље, укључујући и покрајину Косово.

Војна акција „Олуја" убраја се у једно од најсуровијих етничких чишћења на подручју бивше СФРЈ.
Нема прецизних података о жртвама, а, по неким изворима, у акцији хрватске војске „Олуја" нестало је 1.805 особа, а Хрватски хелсиншки одбор за људска права тврди да је током те операције погинуло укупно 677 цивила.

Документационо-информативни центар „Веритас" у својој евиденцији има имена 1.960 погинулих и несталих Срба од којих 1.205 цивила, међу њима 522 жене и 12 деце.

Командант Главног штаба Хрватске војске Јанко Бобетко изјавио је у августу 2001. загребачком Јутарњем листу да је он аутор плана акције „Олуја" и да је војни врх с тадашњим председником Хрватске Фрањом Туђманом ту операцију припремао две године.

Оптужницу против Бобетка Хашки трибунал отпечатио је 2002, али га хрватске власти нису изручиле том суду и он је до смрти 29. априла 2003. све време био у загребачкој болници.

Портпарол Стејт департмента Ричард Баучер изјавио је у децембру 2002. да су САД имале одређена сазнања да су припреме за акцију „Олуја" у току, али да нису биле „умешане у планирање или извођење те операције". То је поновио и бивши амерички амбасадор у Загребу Питер Галбрајт на суђењу Слободану Милошевићу у Хагу.

У мају 2007. Галбрајт је у интервјуу хрватској телевизији рекао да верује да су хрватске власти биле умешане у злочине. „Нико не може порећи да су се злочини након 'Олује' догодили, укључујући и кораке чији је циљ био спречавање повратка Срба", рекао је Галбрајт.

У Хрватској је 5. август државни празник који се слави као Дан победе и домовинске

захвалности за акцију „Олуја" којом су под хрватску управу враћени последњи делови територије које су држали припадници српских војних јединица. Од 2000. тај дан се обележава и као Дан оружаних снага Хрватске.

Априла прошле године Хрватска радио-телевизија (ХРТ) објавила је податке Државног тужилаштвг Хрватске (ДОРХ) да су током и непосредно после „Олује" почињена 24 ратна злочина у којима је убијено 156 особа, као и да је за те злочине процесуирано само десет бивших припадника хрватске војске и полиције.

Више невладиних организација из Хрватске је, такође, у априлу 2011. подсетило на некажњене злочине током и после акције „Олуја" када је, како наводе, убијено више од 600 цивила.

Хашки Трибунал је јула 2001. отпечатио оптужницу против пензионисаног хрватског генерала Анте Готовине који је био командант те операције.

Готовина је од тада био у бекству све до хапшења у Шпанији 7. децембра 2005, када је изручен Трибуналу.

Годину дана раније том суду су се предала друга двојица генерала, Иван Чермак и Младен Макрач, којима се оптужени за прогон, депортације и присилно премештање, пљачку, безобзирно разарање насеља, убиства, нехумана дела и окрутан третман током и након операције „Олуја".
Оптужница против Готовине је, одлуком Претресног већа Трибунала, спојена са

оптужницом друге двојице генерала, Иваном Чермаком и Младеном Маркачем.

У проширеној оптужници као учесници у том злочиначком подухвату наводе се и тадашњи председник Хрватске Фрањо Туђман, министар одбране Гојко Сушак, начелник Главног штаба Хрватске војске Звонимир Червенко и његов претходник Јанко Бобетко. Од наведених једино је Готовина жив.

Априла прошле године Готовина је осуђен на 24, а Младена Маркача на 18 година затвора, док је генерал Иван Чермак ослобођен кривице.

У пресуди Анти Готовини хашки Трибунал утврдио је да је операција „Олуја" у лето 1995. била удружени злочиначки подухват на челу с председником Фрањом Туђманом, смишљен да протера српско становништво из Книнске крајине што је био навод оптужнице.

Избегли траже решавање егзистенцијалних проблема

Удружење избеглица и прогнаника у Србији изразило је незадовољство што још нису решени егзистенцијални проблеми расељених из Хрватске током војне акције „Олуја".

То удружење је указало да и после 12 година од те акције порушене српске куће у Хрватској нису обновљене, а, како се истиче у саопштењу, ретки повратници тешко живе јер углавном немају редовних прихода ни посла.

У саопштењу се наводи да је великом броју прогнаних Срба одузето станарско право и да у Хрватској има 46.000 таквих случајева.

Пуповац: Српске жртве без признатог статуса

Срби су једине цивилне жртве рата деведесетих којима тај статус није признат, рекао је данас у Загребу председник Српског народног већа (СНВ) Милорад Пуповац.

На комеморативној седници СНВ на којој су одате почасти жртвама „Олује" и „Бљеска", али и свим другим ратним жртвама, Пуповац је истакао да заједничке активности српске заједнице и министра ветерана Предрага Мтића треба да створе претпоставке за коначно давања адекватних права српским жртвама и откривање судбине несталих.

„Наша је обавеза да жртвама дамо право грађанства, зато удружење породица несталих 'Против заборава' настоји да се то омогући", казао је Пуповац.

„Сећамо се људи који су жртве рата и ратних политика и које се због ратне пропаганде и избегавања суочавања с прошлошћу не спомињу када се суди за ратне злочина, али ни кад се обележавају ратна страдања других", рекао је Пуповац.

Поновивши да је усташки логор Јадовно матица свих каснијих злочина, Пуповац је онима који се буне што се наводно омаловажавају страдања Хрвата од 1941. до 1945. или оправдавају злочини након Другог светског рата, поручио да су Срби сувише рањиви због страдања из 40-их и 90-их година, да би то учинили.

„Хрвати не знају како је рат стваран ни како су им суседи Срби страдали, од губитка посла и стана, до избеглиштва из великих градова у мале или на рурална подручја, односно директно у Србију или БиХ. Страдања Срба по градовима 1991. и 1992. године нису мања од страдања Срба 1995. године", рекао је Пуповац.

Он је подсетио на комеморације и обележја подигнута у северној Далмацији, у селима Вариводе, Гошићи и Голубић, као и у Доњем Селишту код Глине и у Двору на Банији, али и у Вуковару и то жртвама које су страдале пре него што су у том граду почели сукоби.

„Не желимо да се комеморације користе у политичке сврхе, било да то желе појединици из Хрватске или Србије, јер су страдања сама по себи страшна, па не треба манипулисати бројем жртава или повратком људи", рекао је Пуповац.

Онима који оспоравају или ометају право на обележавања страдања жртава од 1941. до

1945. и од 1991. до 1995. године поручио је да их они „могу успорити, али не и зауставити у намери да жртве добију адекватан статус који би требало да имају и њихова родбина и потомци".

Комеморативне седнице на којима се одаје почаст страдалима у „Олуји", али свим ратним жртвама, већ се пету годину одржавају у свим српским жупанијским мањинским већима у Хрватској.

У Загребу су се том приликом окупили већници загребачког и других жупанијских српских мањинских већа, представници српских организација, као и представници амбасаде Србије.

Најављено је да ће на православном гробљу у Двору 8. августа бити одржан парастос и комеморативни скуп за невино страдале српске жртве које су побијене на путу од Глине до моста на Уни.

Помоћ избеглима у решавању проблема

Председник Томислав Николић најавио решавање проблема избеглих и расељених, везаних пре свега за имовинска и стечена права, али и питања несталих.

Председник Србије Томислав Николић рекао је да ће, у сарадњи са избегличким организацијама, радити на постизању споразума са Хрватском и Босном и Херцеговином због решавања проблема у вези са њиховим имовинским и стеченим правима.

Састанак председника Николићима са представницима избеглих и расељених лица

У разговору са представницима неколико удружења избеглих и расељених лица која делују у Србији Николић се заузео и за решавање проблема несталих лица којих у Хрватској има 2.000, у Босни и Херцеговини 10.000, а у јужној српској покрајини 900, саопштила је Прес-служба председника.

Николић је том приликом указао да се у претходном периоду државне власти нису озбиљно потрудиле да реше кључне проблеме са којима се избегле и расељене особе суочавају.

Представници удружења избеглица истакли су да су охрабрени решеношћу председника да се избеглим и расељеним лицима помогне у решавању проблема.

То се, како су рекли, најбоље види по томе што је до овог састанка дошло већ на њихову прву молбу, док је за време мандата претходног председника Републике послато 11 дописа који су остали без одговора, наводи се у саопштењу.

Помен жртвама "Олује"

Парастос настрадалима у војној операцији "Олуја" одржан у цркви Светог Марка. Нема оправдања за безакоње и злочине који су се десили, рекао патријарх српски Иринеј.

У цркви Светог Марка служен је парастос настрадалима у војној операцији "Олуја" пре 17 година, током које је убијено 2.000 Срба, док је више од 200.000 протерано.

Парастосу, који је патријарх Иринеј служио уз саслужење свештенства СПЦ, присуствовали су први потпредседник Владе и министар одбране Александар Вучић, начелник генералштаба ВС Љубиша Диковић, припадници ВС и бројни грађани, међу којима је био и руски амбасадор Александар Конузин.

Патријарх је рекао да се обраћа свима који су пострадали у једном "безумном времену" и додао да су пострадала наша браћа, сестре и деца, само зато што су били Срби и што су прихватали православну веру.

Они су, како је истакао, били не само прогнани, већ и страшно пострадали на том путу и бекству и тражењу спаса у Србији.

Патријарх је рекао да се сећамо многих који су изгубили "своје животе и своје кости расули у крајевима Баније, Лике, Кордуна и северне Далмације", који су оставили своје домове у којима су вековима живели и оставили их онима који су им били непријатељи".

"А непријатељи су им били, драга браћо и сестре, хришћани који припадају једној цркви, западној цркви, против хришћана, који су припадали апостолској Источној паравославној цркви", рекао је Иринеј.

"Тешко је наћи речи и оправдања за те страшне злочине који су се десили пре 17 година у западним нашим крајевима или се касније десили у нашим јужним крајевима где су Срби као никада у својој историји пострадали", рекао је поглавар СПЦ.

Иринеј је оценио да је 20. век за Србе представљао век најстрашнијег страдања у њиховој "дуговечној историји".

"Зашто се то десило и зашто је тако било и има ли оправдања за такво безакоње и злочине који су се десили - сигурно да нема", рекао је патријарх.

Иринеј је навео и да је после толико времена и толико "некаквог права демократског у свету у коме живимо", 250.000, а по некима и 350.000 оних којих је расуто далеко по свету.

"И то се све дешава данас, у 21. веку пред демократским светом Европе и Америке и десетине хиљада чека да се врати одакле је прогнано, али правде за наш народ у свету нема", рекао је партијарх.

Председник Асоцијације избегличких удружења Срба из Хрватске Милојко Будимир рекао је да се 17 година после "Олује" положај српског народа у Хрватској није много променио.

"Прошло је 17 година, али морам рећи да се положај српског народа за то време није много променио. Сваке године понављамо исто, нису испоштовани међународни договори, тако да се Срби и данас налазе у много тешком положају", рекао је Будимир.

Он је новинарима, испред цркве Светог Марка, где је одржан парастос настрадалима у "Олуји" рекао да су се надали да ће се после промене власти у Хрватској ситуација променити и да више Хрвати ту војну акцију неће славити, али да се нажалост, то и даље дешава.

"Док год се са једне стране 'Олуја' обележава парастосима, а са друге прославом, мислим да то не доприноси помирењу", закључио је Будумир.

Породице настрадалих у акцији "Олуја" положиле су венац, упалили свеће на спомен обележје недалеко од цркве Светог Марка.